

A feladatokat írta:

Szalkay Csilla, Budapest
Lakatos Norbert, Budapest
Kozma Attila, Eger

Csapat tagjai:

.....

Iskola:

.....

Beküldési határidő: 2023. január 10.**Lektorálta:**

Dr. Fülep Teofil PhD, Miskolc

Curie Környezetvédelmi Emlékverseny

9-10. évfolyam II. forduló

2022/2023.

Feladat	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen	%	Javította
Elérhető	14	15	6	5	25	65 pont		
Elért								

1. feladat — TOTO 13+1**14 pont**

Töltsétek ki a táblázatot a megfelelő válasszal!

- 1) Mi a rövidítése az ENSZ Környezetvédelmi programjának?
  - 1) WHO
  - 2) UNEP
  - X) UNND

- 2) Az alábbi módszerek közül melyikkel nem tudjuk csökkenteni az ökológiai lábnyomunkat?
  - 1) Közösségi közlekedés használata
  - 2) Házilag előállított élelmiszerek fogyasztásával
  - X) Mediterrán gyümölcsök fogyasztásával

- 3) Csak üvegházhatású gázok vannak felsorolva:
  - 1) H₂, H₂O_(g), SO₂
  - 2) H₂O_(g), SO₂, CO₂
  - X) N₂, CO₂, He

- 4) Mely módon tudjuk kiváltani a fosszilis energiahordozók használatát, hogy minél kisebb legyen az ökológiai lábnyomunk?
  - 1) Fatüzeléssel
  - 2) Szélérőművek használatával
  - X) Szeméttégetéssel

- 5) Mi nem jellemző az üvegházhatásra?
  - 1) Nagymértékben az ózonréteget is pusztító gázok okozzák.
  - 2) Bizonyos gázok visszaverik a nap visszaverődő sugarait a földfelszínére.
  - X) Elsősorban a vízgőz okozza.

- 6) Melyik az a faj, ami nem invazív hazánkban?
1) koronás keresztespók
2) vándorkagyló
X) harlekinkatica
- 7) Miért okozhatnak problémát a behurcolt fajok a természetes életközösségekben?
1) Túlszaporodásukkal veszélyeztetik a biológiai sokféleséget.
2) Élővilágunk homogenitását sértik.
X) Elpusztítják őket az adott területen a természetes ellenségeik.
- 8) A globális felmelegedés megakadályozása érdekében aláírt egyezmény:
1) a Rio-i
2) a Bonn-i
X) a Helsink-i
- 9) Mi jellemzi az aktív természetvédelmi tevékenységet?
1) Emberi beavatkozást jelent a természetes területek folyamataiba.
2) Csak a legszükségesebb munkákat végzik a hatóságok.
X) Érintetlen területeken folytatják.
- 10) Melyik egy nemzetközi állatvédő szervezet rövidítése?
1) UNICEF
2) WSPA
X) HEROSZ
- 11) Mi nem a WWF célja?
1) A biológiai sokféleség megőrzése.
2) Környezeti szennyezések teljes megszüntetése.
X) Megújuló energiaforrások használatának növelése.
- 12) Melyik évben alakult Közép-Európa legnagyobb természetvédelmi egyesülete?
1) 1996
2) 1987
X) 1974
- 13) Mekkora a legnagyobb szemétsziget a Földön?
1) 100-500 km²
2) 6000-20000 km²
X) 700000-15000000 km²
- 13+1.) Miért káros a PVC-vel való fűtés?
1) Mert reakcióképes szerves gázok szabadulnak fel, amelyek roncsolják a növények színanyagait.
2) Mert olyan súlyosan mérgező anyagok és ultramérgek keletkeznek, amelyek veszélyeztetik az élővilágot és az embert.
X) Mert HCl gáz szabadul fel, ami üvegházhatású.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	13+1

2. feladat

15 pont

Az alábbi állítások a Hortobágyi Nemzeti Parkra vonatkoznak. Döntsétek el, hogy igazak, vagy hamisak az állítások. Írjátok I vagy H betűt az állítások alatti táblázatba. A hamis állításokat javítsátok ki úgy, hogy igazak legyenek!

1. A Hortobágyi Nemzeti Park volt a második nemzeti parkunk, ami felkerült az UNESCO Világörökségének listájára.
2. 1973-ban hozta létre a Nemzetközi Természetvédelmi Hivatal.
3. Itt található a legnagyobb mesterséges halastó, a Kondás-tó.
4. Élőhelytípusaiba tartozik a szikes puszta, a mocsár és az ártér.
5. A Kárpát-medencei honfoglalás utáni időkből kunhalmok maradtak fenn, ahol löszpuszta alakult ki.
6. Az 1996 évi LIII. törvény a kunhalmokat in situ védetté nyilvánította.
7. Az itt élő emberek egyes tevékenysége hungarikum minősítést kapott.
8. A Nemzeti Park a Hajdúság és a Tisza folyó között terül el.
9. Itt található egy fokozottan védett föld alatt élő emlősállat rezervátuma.
10. A nemzeti parkhoz három tájvédelmi körzet tartozik.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Hibás állítások száma és javítása:

.....

.....

.....

.....

.....

3. feladat

6 pont

Ökológiai lábnyom értékekük alapján tegyetek relációjelet (< vagy > vagy =) a táblázat két oszlopában lévő állítások közé.

A marhahús kilóra vetített előállításának termőföld lábnyoma.		A baromfi-hús kilóra vetített előállításának termőföld lábnyoma.
Fejlett ország lakosságának közvetlen vízfelhasználása.		Fejlett ország lakosságának vízlábnyoma.
Ausztrália ökológiai lábnyoma.		Amerikai Egyesült Államok ökológiai lábnyoma
Magyarország ökológiai lábnyoma.		Szlovákia ökológiai lábnyoma.
Háztartás energiafogyasztásának aránya az ökológiai lábnyom kialakításában hazánkban.		Közlekedés aránya az ökológiai lábnyom kialakításában hazánkban.
Globális ökológiai lábnyom az 1990-es évek elején.		Globális ökológiai lábnyom az 1990-es évek végén.

4. feladat

5 pont

A Bükk Nemzeti Park 5 növényfajának egyes betűit eltakaruk (ahány vonal, annyi betű hiányzik). Melyik növényfajok lehetnek? Írjátok a pontozott vonalra!

H _ _ A _ I _ I _ _ _ V _ _ Á _ .....
_ O _ _ I _ S _ _ G _ _ .....
_ S Z _ _ _ _ Á _ K _ _ Y _ _ .....
_ _ G _ _ _ K Ö _ _ R _ _ _ .....
S _ Á _ _ A _ _ _ _ B _ _ A _ _ _ _ S .....

Bükk Nemzeti Park

5. feladat — PÁRBAN

25 pont

A növények és állatok világa közötti kapcsolatrendszer egyik legtitokzatosabb példái a **gubacsok**. Mi is az a gubacs? Az alábbi, jelenleg elfogadott meghatározásból kiderül, ha a vastaggal szedett szavakat a megfelelő helyre illeszted be.

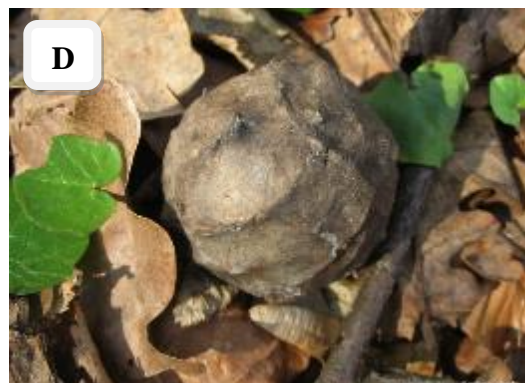
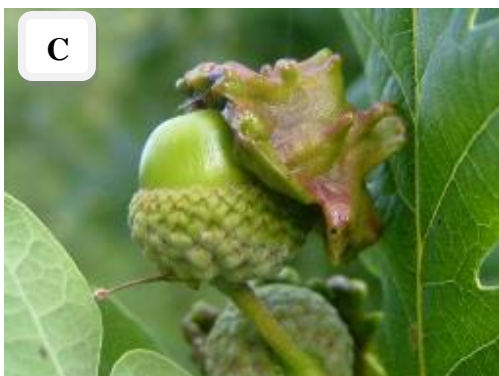
sejtek, készíti, rendellenes, gubacsokozó, búvóhelyként, normálishoz, növény

A GUBACS a ..... valamely részén bekövetkező olyan ..... növekedés, melynek szöveteiben a ..... száma és/vagy mérete valamely élő szervezet (vírus, fonálféreg, ízeltlábú, stb.) jelenléte, illetve aktivitása (például peterakás) révén a ..... képest megnövekedett. A ..... ezt a rendellenes képződményt ..... és táplálkozásra is használja. A gubacsot az élőlény okozza, előidézi, de nem .....

Párosítsd össze a gubacsok leírását a fotókkal!

1. Levélbogyó gubacsdarázs (*Cynips quercusfolii*): Az egyivarú gubacs 15-25 mm nagyságú, egykamrás szivacsos gömb a levél fonákján. Színe a világoszöldtől a sötétpirosig változhat, éretten sárgásbarna. A kocsánytalan tölgyön a gömb felszíne bibircses.
2. Selyemgomb gubacsdarázs (*Neuroterus numismalis*): Az egyivarú nemzedék 2-3 mm átmérőjű, ugyanilyen magas, selymessárga színű, gombszerű, csoportosan megjelenő egykamrás gubacsokat okoz a levelek fonákján. Egy levélen akár 100-nál több gubacs is kifejlődhet.
3. Nagy magyar gubacsdarázs (*Andricus hungaricus*): Diónyi méretű, gömbölyű gubacs, mely egyesével fejlődik a kocsányos tölgy rügyein. A legnagyobb európai tölgygubacsok közé tartozik. Felületén lapos, kúpos nyúlványok találhatók, éretten színe világosbarna. Magas csersavtartalma miatt sokáig bőrcserzéshez gyűjtötték.

4. Lencse gubacsdarázs (*Neuroterus quercusbaccarum*): Az egyivarú nemzedék 4-6 mm átmérőjű, kör alakú, lapos, lencseszerű gubacsokat okoz, melyek apró gombakalapokra emlékeztetnek. Felületük finoman szőrözött, színük sárgás, vagy vöröses. Általában tömegesen jelennek meg a leveleken, számuk levelenként meghaladhatja a 120-at is.
5. Közönséges rózsza gubacsdarázs (*Diplolepis rosae*): Különböző vadrózsza fajok levélrügyein képződik, de a hajtáson és a termésen is előfordulhat. Torzonborz, ágas-bogas gubacs, mérete a 60-70 mm-t is elérheti. Belsejében számos üregben fejlődnek a lárvák.
6. Hegyi juhar levél gubacsatka (*Aceria macrorryncha*): Tápnövénye a hegyi juhar. A levél felszínén található, kb. 1 mm átmérőjű, 1-2 mm hosszú, általában tömegesen megjelenő piros, szemölcszerű kinövések. Maguk az atkák szabad szemmel nem láthatók.
7. Suska gubacsdarázs (*Andricus quercuscalicis*): Az egyivarú nemzedék szabálytalan alakú, 15-30 mm nagyságú egykamrás gubacsot okoz a kocsányos tölgy makkján. A gubacs gyakran teljesen körülöleli a makkot. Külső fala kemény, fás. A gubacs fiatalon zöld, felülete ragadós, augusztusra megbarnul.
8. Medúzafej gubacsdarázs (*Andricus caputmedusae*): Elkorcsosult makkon fejlődő, 15-30 mm hosszú, elágazó, fás nyúlványok sűrű halmaza, melynek mérete az 50-70 mm-t is eléri. A halmaz belsejében lévő belső kamrában egy lárva fejlődik. A gubacs fiatalon fényes és ragadós, később megbarnul.
9. Bükklevél gubacsszúnyog (*Mikiola fagi*): Tápnövénye a bükk, a levélfelszíni ereken gyakran csoportosan fordul elő. 6-10 mm nagyságú, tojásdad, kihegyezett, vastag falú, fényes gubacs. Színe zöldes vagy sötétpiros. Nagyméretű üregében egy lárva található.

Gubacs száma	Fotó betűjele	Gubacsokozó fajtája (darázs, szúnyog, atka)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		

Forrás: Csóka György: Gubacsok

SolServices Kft. a Curie Környezetvédelmi Emlékverseny támogatója